

Jaarverslag luisteruur Geestelijke Zorg Levinas 2016

'Verantwoordelijkheid is de mogelijkheid te antwoorden'

Algemeen

Statutaire naam

De Stichting Geestelijke Zorg Levinas is statutair gevestigd te Rotterdam op 28 maart 2011.

Doelstelling

De Stichting heeft ten doel:

- Het bevorderen van toegankelijke hulp voor mensen met zingevingsvraagstukken in Rotterdam en omstreken.
- Het waarborgen van kwalitatief hoogstaande en multiculturele geestelijke zorg die reeds aanwezig is.

Samenstelling bestuur

per 31 december 2016:

Drs. C.H. Baar-Poort, huisarts, voorzitter

Mr F. Volders, notaris, secretaris

L.E. Bruijn, psycholoog MA, penningmeester

Ds. L. Korevaar, lid

Het bestuur houdt toezicht op het goed functioneren van het spreekuur en is verantwoordelijk voor de financiën. Bijgesloten treft u het financieel jaarverslag 2016. Het bestuur tracht d.m.v. fondsenwerving voldoende budget te genereren om de spreekuren te bekostigen. De bestuursleden verlenen hun diensten om niet.

Vergaderingen

Het bestuur heeft in 2016 vijfmaal vergaderd (08-02/26-05/07-06/15-09/17-11).

Sinds er middels de POH-GGZ-regeling een structurele oplossing is voor de bekostiging van het luisteruur is de druk op de taak tot fondswerving aanzienlijk minder. Er was evenals in 2015 in 2016 geen noodzaak tot fondswerving.

Bij de Belastingdienst is de ANBI-erkenning aangevraagd en per 01-01-2014 verkregen.

Het bestuur ondersteunt de geestelijk verzorgers met coaching en training. Lieke Bruijn, psycholoog, en Ds. L. Korevaar, hebben daartoe een aantal van de bijeenkomsten van de geestelijk verzorgers bijgewoond.

ANBI

Belangrijk is dat in 2014 de statuten zijn aangepast zodat we per 01-01-2014 erkend zijn als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI)

Luisteruur geestelijke zorg

In het multidisciplinair gezondheidscentrum Levinas werken artsen, apothekers, fysiotherapeuten, vroedvrouwen, logopedisten en nog tal van andere disciplines samen aan het welzijn en de gezondheid van de patiënten. Geheel volgens de filosofie van naamgever Emmanuel Levinas stellen zorgverleners de mens centraal vanuit een holistische visie op de mens. In gezondheidscentrum Levinas zijn menselijk contact en een zorgvuldige, respectvolle behandeling vanzelfsprekend.

Op het wekelijkse 'luisteruur geestelijke zorg' in het gebouw van Levinas kan iemand zijn of haar verhaal delen met een geestelijk verzorger. Sinds 2016 is er in het Gezondheidscentrum de mogelijkheid om op woensdag van 9.00 tot 12.00 (en tijdelijk alleen in 2016 op donderdag van 14.00 tot 17.00) een gesprek te voeren met een geestelijk verzorger.

Per 1 mei 2014 zijn de geestelijk verzorgers als zelfstandig werkende POH GGZ (praktijkondersteuner huisarts geestelijke gezondheidszorg) 3 uur per week in de huisartsgroep van Levinas werkzaam. Dit betekent dat de geestelijke zorg als eerstelijns zorg, ook zonder verwijzing van de huisarts, vergoed wordt via de ziekenfondswet. De financiering van het spreekuur is daarmee structureel geregeld en er zijn voor de patiënten van de huisartsen van GC Levinas zo geen kosten aan de gesprekken verbonden. Patiënten van buiten vallen in de oude regeling of mogelijk in de toekomst via

hun eigen huisarts in een POH-GGZ-regeling. De huisartsen van GC Levinas en de huisarts van de patiënt in de GGZ-regeling zullen deze kosten dan onderling verrekenen.

Er wordt volgens rooster gewerkt met drie GV-ers: Nuran, Mirjam en Liesbeth. De overige GV-ers worden ingeschakeld als daar behoefte aan is.

Voor gesprekken in GC Levinas is er de mogelijkheid om digitaal- via de website van GC Levinas- of via email afspraken te maken voor het luisteruur.

Daarnaast kan ook met mensen thuis of op een andere plek afgesproken worden.

Voor de artsen is een flyer over het luister-uur geschreven en zij kunnen die meegeven aan patiënten.

Tevens staat er informatie over het luister-uur op het e-Poc scherm in de wachtruimte

Mensen komen na verwijzing of op eigen initiatief na informatie via een folder, de website, een huisarts of andere hulpverlener.

Na ieder gesprek wordt er in overleg met de cliënt een korte thematische overdracht aan de huisarts geschreven en de meest passende ICPC-code aangegeven.

Team geestelijk verzorgers:

Per 31 december 2016 is de groep geestelijk verzorgers als volgt samengesteld:

- Liesbeth Gerritsen, humanistisch geestelijk verzorger
- Mirjam Heikens, rooms-katholiek geestelijk verzorger
- Naima El Bouchtaoui, islamitisch geestelijk verzorger/Marokkaans
- Pieter van der Kulk, boeddhistisch geestelijk verzorger

In 2016 zijn er om verschillende redenen geestelijk verzorgers vertrokken. Rita Renema omdat ze zich meer wil toeleggen op de zorg voor mensen met kanker binnen de Stichting die zijzelf mede heeft opgericht(<https://www.alskankerjeraakt.nl/>)

Ashis Matura heeft in verband met zijn drukke werkzaamheden keuzes moeten maken. Nuran Koc wilde meer tijd aan haar gezin geven.

Annemieke moest helaas om gezondheidsredenen stoppen, maar heeft inmiddels een prachtig huiskamerproject in Haastrecht waarin ze wat meer naar haar eigen energie kan sturen. Liesbeth volgt haar op bij het zorgpad kwetsbare ouderen.

Diny Wolters is vertrokken wegens aanvaarden van werkzaamheden als geestelijk verzorger in het Daniel den Hoed Ziekenhuis.

Tenslotte zijn we erg verheugd met de komst van Mirjam Heikens als nieuwe geestelijk verzorger binnen de groep. Mirjam heeft de afgelopen maanden al veel werk verzet, ondersteunt Liesbeth vooral in een aantal praktische zaken en heeft de consultatie functie van Rita binnen het zorgpad palliatieve zorg overgenomen.

Naima is in 2016 wat minder beschikbaar geweest en is de draad bij ons alweer aan het oppakken.

In 2017 verwachten we de kring uit te breiden met een nieuwe Turks Islamitische GV-er en een Hindoe geestelijk verzorger.

Niet iedere GV-er is ook spreekuurhouder, aan onderstaande GV-ers wordt alleen doorverwezen:

- Naima El Bouchtaoui, islamitisch geestelijk verzorger/Marokkaans
- Pieter van der Kulk, boeddhistisch geestelijk verzorger

De spreekuurhouders bemensen in onderlinge afspraak het luisteruur Geestelijke zorg en doen, waar nodig, aan onderlinge consultatie, intervisie en deskundigheidsbevordering. Ook voor vragen en ondersteuning van hulpverleners zijn zij beschikbaar.

Verslag Luister-uur geestelijke zorg Levinas 2016

Activiteiten

Luisteruur

- Gesprekken als POH-ggz (gemiddeld 3 uur per week)
- Incidenteel gesprekken met cliënten die geen huisarts binnen Levinas hebben
- Incidenteel overleg met huisartsen of andere behandelaars over cliënten, als deze daar toestemming voor geven

Sinds 2016 is er in het Gezondheidscentrum de mogelijkheid om op woensdag van 9.00 tot 12.00 of donderdag van 14.00 tot 17.00 een gesprek te voeren met een geestelijk verzorger. De geestelijk verzorgers zijn in 2016 vijfmaal in vergadering bij elkaar geweest voor afstemming en beleidsvragen. Per jaar vindt er viermaal een intervisie-bijeenkomst plaats aan de hand van een casus of een thema. De geïnvesteerde tijd in de intervisie bijeenkomsten in het kader van kwaliteitsborging worden vergoed.

Consultatie

De geestelijke zorg is er ook voor collega-zorgverleners zoals artsen en praktijkondersteuners. Zij kunnen ons bijvoorbeeld raadplegen als ze vragen tegenkomen op het gebied van zingeving en levensbeschouwing. Ook kunnen ze bij ons terecht over de levensbeschouwelijke vragen en morele dilemma's die het werk oproept bij henzelf.

Deelname aan overleggen

- PaTz (6 x per jaar)
- Keten palliatieve zorg (4 x per jaar)
- Zorgpad kwetsbare ouderen (10 x per jaar)
- Psychosociaal zorgpad (4-6 x per jaar)

Met de POH GGZ, Marieke van Dijk, en alle ander disciplines vertegenwoordigd in het psychosociale zorgpad Levinas is overlegd en heeft afstemming plaatsgevonden.

Ook in 2016 nam Rita Renema deel aan de palliatieve zorgbesprekingen(PaTz). Halverwege het jaar heeft ze het stokje overgedragen aan onze nieuwe geestelijk verzorger Mirjam Heikens.

Liesbeth Gerritsen is actief binnen het zorgpad psychosociale zorg en is Annemieke Bosman opgevolgd in het Zorgpad Kwetsbare Ouderen

Mede organiseren van cursussen en themabijeenkomsten

Mirjam heeft in 2016 de cursus 'Lichter leven met meditatie' verzorgd voor patiënten van het gezondheidscentrum en daarbuiten. Mogelijk volgen in de toekomst meerdere cursussen

Deelname aan Levinas-brede activiteiten

Bijvoorbeeld deelnemers bijeenkomsten, Levinas-dag, netwerkbijeenkomsten

Onderling overleg/intervisie

Ongeveer 6x per jaar overleg van het kernteam en evt. leden van de 2e ring, waarbij er 4x tijd wordt ingeruimd voor intervisie o.l.v. Lieke

Incidentele deelname aan studiedagen/symposia

Liesbeth Gerritsen heeft op 22/11 deelgenomen aan een symposium van de Universiteit voor Humanistiek over voltooid leven. Liesbeth Gerritsen en Mirjam Heikens hebben samen op 6 december aan een studiemiddag gevolgd bij Reliëf over knelpunten bij geestelijke verzorging in de thuissituatie.

Vertrouwenspersoon

Liesbeth is vertrouwenspersoon voor medewerkers van het gezondheidscentrum.

De GV-ers hebben in 2016 samen met het bestuur een functie- en competentieprofiel van de GV-er geformuleerd in vervolg op het NHG/LHV Standpunt geestelijke gezondheidszorg- in de eerste lijn.

(<https://www.nhg.org/themas/publicaties/samenvatting-nhglhv-standpunt-geestelijke-gezondheidszorg-de-huisartsenzorg>)

Dit is gedeeld met Vereniging van Geestelijk VerZorgers (VGVZ), werkveld 'Eerste lijn', de landelijke groep die zich sterk maakt voor de positie van de GV-er in de eerstelijns. Aan een landelijk gedragen

functie- en competentieprofiel dat erkend wordt door zowel de VGVZ als de Landelijke Vereniging POH-ggz wordt gewerkt.

Het bestuur heeft met behulp van dit profiel een kwaliteitsslag kunnen maken en is gestart met de aanleg van een personeelsdossier en naast de intervisie-bijeenkomsten de planning van jaarlijkse evaluatiegesprekken met alle participerende GV-ers.

In overleg tussen de GV-ers en het bestuur is besloten dat Liesbeth Gerritsen en Mirjam Heikens in principe als eerste de spreekuurcontacten hebben en waar nodig of gewenst GV-ers met specifieke deskundigheid en/of kennis betrekken. In 2017 zullen we GV-ers die ooit hun medewerking hebben toegezegd nogmaals benaderen om te horen of hun aanbod nog geldig is. Daarnaast is het plan opgevat tot organisatie van een jaarlijkse bijeenkomst voor alle GV-ers.

Belangstelling in 2016:

Er is een overleg geweest met Zorgimpuls om de mogelijkheden te verkennen van een bredere inzet van GV in de palliatieve thuiszorg

Overzicht van contacten buiten Levinas

- Vereniging van Geestelijk VerZorgers (VGVZ), werkveld 'Eerste lijn'. Voorzitter: Charlotte Molenaar. Het werkveld probeert de voorwaarden voor het werken van GV in de eerste lijn te verbeteren o.a. door overleg met politiek en zorgverzekeraars en door het stimuleren van de uitwisseling van ervaringen van werkers in de eerste lijn.
- Platform Regionale Initiatieven Levensvragen (PRIL). Hier vindt onderlinge uitwisseling en inspiratie in de eigen regio plaats en worden tips voor financiering van nieuwe initiatieven gedeeld. Pril valt onder het Expertisenetwerk Levensvragen en ouderen, een initiatief van o.a. Vilans en Reliëf.
- Samen 010 is een christelijke organisatie die actief is in vrijwilligersprojecten rondom zorg, armoede en sociaal isolement. Zij hebben het Centrum voor Levensvragen Rotterdam opgezet. Een van de activiteiten van dit centrum is 'Motto'. In de dienstverlening van Motto draait het om de mens met zijn vragen, zijn vreugde en zijn verdriet. Met die insteek gaan getrainde vrijwilligers van Motto als gesprekspartners op bezoek bij ouderen. Samen 010 is op zoek naar fondsen om een Motto project in Kralingen-Crooswijk te financieren. Dit zou een mooie aanvulling zijn op het aanbod van ons luisteruur.
- Palliatieve Leerhuizen. Het door ons ontwikkelde tandemproject, waarbij huisartsen en GV-ers mogelijke samenwerking verkennen, is ondergebracht bij palliatieve leerhuizen.
- Deelname aan overleggen met vakgenoten en kerkelijke voorgangers binnen Rotterdam (bijvoorbeeld de theologenlunch en convent+).

Spreekuurcontacten in 2016

Zie tabel overzicht spreekuurcontacten in 2016 in bijlage 1:

- Totaalaantal contacten is 96 in 2016 (120 in 2015) (86 in 2014), dit betrof 28 verschillende personen (47 in 2015 en 33 in 2014).
- De redenen voor contact waren in 2016 gelijk aan die van voorgaande jaren:
  - Zingeving
  - Rouw
  - Depressie
  - Relatieproblematiek
  - Eenzaamheid
  - Voltooid leven

Tenslotte

In dit verslag eindigen we met de bespreking van de door Stichting Geestelijke Zorg Levinas voor 2016 geformuleerde doelen die we in bovenstaande tekst nog niet hebben behandeld.

Het wekelijks spreekuur op woensdag & donderdag is voortgezet. De geestelijk verzorgers, sociaalpsychologische zorgverleners zijn voortdurend met elkaar in overleg binnen het Zorgpad Psychosociale Zorg.

De zorg voor de basis van het luisterspreekuur heeft aanhoudende aandacht gekregen.

We formuleerden in 2016 de volgende aandachtspunten

Begin 2016	Situatie eind 2016
Formulering van een lange termijnvisie en planning.	Speerpunt voor 2017
Indien nodig revisie van statuten Stichting Geestelijke Zorg Levinas.	Revisie d.d. 26-05-2016
Formulering van een functieprofiel GV-POHGGZ.	Afgerond
Ontwerpen van een kwaliteitskader voor de Geestelijke Zorg in de eerstelijns inclusief een methode voor monitoring en toetsing.	Participatie in landelijk project
Faciliteren van intervisie en deskundigheidsbevordering van de deelnemende en actieve geestelijk verzorgers.	Door L. Bruijn en L. Korevaar
Zorgen voor een stabiel aantal geestelijk verzorgers in de eerste ring (zij die in principe het eerste contact met verwijzer of hulpvrager hebben) en onderzoeken in hoeverre de tweede ring noodzakelijk is en wie daarin zouden kunnen participeren	Continue punt van aandacht
Fondswerving voor nascholing en kosten van diensten geleverd door geestelijk verzorgers waarvoor geen structurele financiering geregeld is.	Extra fondswerving is tot op heden niet nodig gebleken.
Behouden van overzicht en inzicht van aantal spreekuur contacten en redenen voor contact om aanbod blijvend op behoefte te kunnen afstemmen.	Zie overzicht Bijlage 1.

De positie van de GVer's in het PaTz overleg en zorgpad kwetsbare ouderen is inmiddels geformaliseerd.

Vergroten van bekendheid van toegevoegde waarde van samenwerking met GV bij collega's in de eerste lijn behoeft ook in 2017 aandacht Er is in 2016 geen nieuwe scholing opgestart, wel is door bredere participatie in Zorgpaden gewerkt aan bekendheid, zichtbaarheid en geven van inzicht in de toegevoegde waarde van de GVer.

Er is en wordt gewerkt aan een nieuwe invulling van kernteam en 2^e ring.

Er is een vacatie-vergoeding voor de GV-ers die de Zorgpad-bijeenkomsten bijwonen.

Aan de beschrijving van aard van bijdrage die van GVer's bij de PaTz wordt verwacht wordt de laatste hand gelegd.

Tevens zullen de volgende punten in 2017 pas afgerond kunnen worden:

- Een nieuw scholingsproject
- Update van de informatie op de Website van GC Levinas
- Verslag van het onderzoek naar toegevoegde waarde van GVer's in de eerste lijn. (Femke Bosma)

Verder in 2017

Ter informatie is het jaarplan 2017 als bijlage 2 toegevoegd.

Bijlage 1:

Spreekuurcontacten 2016						
Totaalaantal	Lftd jr	m/v	Thematiek	Verwijzer	Aantal gesprekken	Huisbezoek
94	25-90+	22 vrouwen	Moeite met kind	Merendeel HA	1 tot 22	41
		7 mannen	Pijn, verdriet, hopeloosheid	FYS		
			Relatieproblemen	VLK		
			Verliesverwerking	POH GGz		
			Zingeving bij ouderdom	POH somatiek		
			Depressiviteit			
			Eenzaamheid			
			Eenzaamheid bij ouderdom			
			Rouwverwerking			
			Ziekte familielid			
			Angst, Levensfaseproblematiek			
			Angsten, zingeving			
			Problemen met gedrag partner			
			Boeddhistische begrippen, wedergeboorte			
			Levensfaseproblematiek			
			Angsten, zingeving			
			Rouwverwerking			
			Euthanasiewens			
			Down/depressief gevoel			
			Ervaringen geweld			
			Voltooid leven			
			Stress door financiële problemen			

Bijlage 2:

Zorgpad Spreekuur geestelijke zorg jaarplan 2017

Een innovatief monodisciplinair aanbod ter ondersteuning van de zorg aan patiënten & aan en door medewerkers

Verantwoordelijk

Huisartsen, Deelnemers & Stichting Geestelijke Zorg Levinas

Leden van het zorgpad:

Geestelijk verzorgers GC Levinas & Stichting Geestelijke Zorg Levinas

Doelen en Activiteiten	Verantwoordelijke	Uitkomsten
<ul style="list-style-type: none"> - Zorgen voor een stevige basis van het luistersprekuur binnen GC Levinas Ondersteuning van dit project door Stichting Geestelijke Zorg Levinas door: - Geven van uitvoering aan lange termijnvisie en -planning. - Indien nodig revisie van statuten Stichting Geestelijke Zorg Levinas. - Implementeren kwaliteitskader voor de Geestelijke Zorg in de eerste lijn inclusief een methode voor monitoring en toetsing. <ul style="list-style-type: none"> o Notitie waarin op basis van het "Functie- en competentieprofiel geestelijk verzorger als POH-GGZ" regelmaat en aard van interventie en kwaliteitsbevordering van de GV-ers zijn beschreven wordt geïmplementeerd. - Faciliteren van interventie en deskundigheidsbevordering van de deelnemende geestelijk verzorgers. - Zorgen voor een stabiel aantal geestelijk verzorgers in de eerste ring (zij die in principe het eerste contact met verwijzer of hulpvrager hebben) en onderzoeken in hoeverre de tweede ring noodzakelijk is en wie daar in zouden kunnen participeren - Fondswerving voor nascholing en kosten van diensten geleverd door geestelijk verzorgers waarvoor geen structurele financiering geregeld is. - Behouden van overzicht en inzicht van aantal spreekuur contacten en redenen voor contact om aanbod blijvend op behoefte te kunnen afstemmen. 	Bestuur Stichting Geestelijke Zorg Levinas: Freerk Volders Lieke Bruijn Laurens Korevaar Corine Baar(VZ)	<ul style="list-style-type: none"> - Visie en lange termijnplanning wordt gecommuniceerd op de website van GC Levinas. - Er vindt jaarlijks vanuit het bestuur SGZL een persoonlijk ontwikkelingsgesprek plaats met alle deelnemende GV-ers plaats. - Er vindt minimaal 4 x per jaar interventie binnen de groep van GV-ers. - Er is een stabiele "bemanning" eerste en tweede cirkel - Voldoende financiële ruimte om GV-ers te faciliteren. - De parameters van de contacten in 2017 zijn bijgehouden in het register. De parameters bestaan minimaal uit: leeftijd, geslacht, reden van consultatie (ICPC gecodeerd) aantal contacten, levensbeschouwelijke achtergrond van hulpvrager en hulpgever. - Er is vacatievergoeding voor interventie bijeenkomsten
<ul style="list-style-type: none"> - Ondersteunen en zo nodig uitbouwen van de positie van de GV-ers in het PaTz overleg, zorgpad psychosociale zorg en zorgpad kwetsbare ouderen 		<ul style="list-style-type: none"> - Er is vacatie-vergoeding voor de GV-ers die de PaTz en andere ketenzorgbijeenkomsten bijwonen. - Er is een beschrijving van aard van bijdrage die van GV-ers bij de PaTz wordt verwacht.
<ul style="list-style-type: none"> - Vergroten van bekendheid en van toegevoegde waarde van samenwerking met GZ bij huisartsen en andere zorgverleners in de eerste lijn - Indien vraag opstart en afronding van een nieuw scholingsproject.*) - Deelnemen aan verzoeken tot uitwisseling van informatie om ook landelijk de positie van GV-ers te versterken. 		Eind 2017 is een nieuw scholingsproject opgesteld waarin minimaal een jaarlijkse scholing voor de deelnemers van het GC
<ul style="list-style-type: none"> - Vergroten van bekendheid en van toegevoegde waarde van consultatie van GZ bij hulpvragers - Breder uitzetten van informatie & voorlichtingsfilmmpjes 		Informatie op de Website van GC Levinas is ge-update
<ul style="list-style-type: none"> - Verkrijgen van inzicht in waardering voor en het effect van geestelijke zorg in de eerste lijn 		Er is verslag van het onderzoek naar toegevoegde waarde van geestelijke zorg in de eerste lijn. (Femke Bosma)

*) Voor het najaar van 2017 staat een themabijeenkomst gepland over de kijk op gezondheid(szorg) binnen de islamitische cultuur.